

Tocqueville i Sinatra

En el llibre *La democràcia a Amèrica*, publicat fa més de 170 anys (1835/1840), Alexis de Tocqueville analitza la democràcia als Estats Units, creats recentment després d'haver guanyat una guerra secessionista. Entre les raons elogioses, cita la contribució de la democràcia al desenvolupament econòmic i al benestar de la població, la capacitat de corregir polítiques poc eficients, la contribució a la igualtat i l'establiment d'un sistema federal descentralitzat que controli el poder central. El contrast amb la seva França natal resultava notori.

Tanmateix, Tocqueville també assenyalava alguns punts crítics dels sistemes democràtics que no han perdut actualitat. El dos més importants: el conflicte entre la llibertat i la igualtat, i el perill de democràcies basades en la "tiranía de la majoria", és a dir, el perill que es produeixi un "despotisme democràtic" que no respecti les minories i imposi una homogeneïtzació contrària al pluralisme de la societat. També assenyalava altres dèficits de les democràcies, com la deficient formació política dels electors, la mala qualitat dels líders escollits, la manca de racionalitat en les decisions per la permanent presència de passions partidàries, els riscos de corrupció, les pràctiques demagògiques (subvencions) per atreure electors, la ineficiència en la despesa pública, la mala qualitat de les lleis donada la rapidesa amb què es tramiten... Tot això els sona, no?

L'actual proposta de reforma constitucional per posar topalls al dèficit i al deute resulta un compendi de les deficiències esmentades

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

per Tocqueville. No sembla que tingui gaire sentit introduir a la Constitució unes mesures abstractes d'incidència incerta i que es poden regular per llei. Com és sabut, es tracta d'una mesura decidida a cuïta-corrents pel PSOE i el PP de cara sobretot a la galeria europea (excloent-ne les minories basca i catalana), feta en el període terminal d'una legislatura amb un govern exhaust. Una mesura imposada de fet per la cancellera alemanya Merkel –amb el suport de Sarkozy–, reaccionant a la pressió dels "mercats", sense que cap d'ells estableixi, però, una estratègia solvent a mitjà termini que controli la inestabilitat provocada pels actors financers que controlen les transaccions especulatives internacionals. Alemanya i França lideren una Europa molt poc interessada a tenir institucions europees eficients i polítiques euro-

Si l'europeisme es dissol i Espanya exclou minories, Catalunya hauria d'adoptar la doctrina Sinatra: anar a la seva

pees solvents. Aquests dos països sembla que manin a Europa, però de fet vetllen predominantment pels seus interessos a curt termini. En realitat, Europa no té líders europeistes. Tocqueville ho entendria molt bé, però probablement no compartiria aquesta política de curt termini i baix nivell estratègic. La pressió dels mercats internacionals només es pot regular des d'una clara intervenció d'institucions econòmiques i polítiques també internacionals. Però les primeres encara són les de l'ordre de Bretton Woods creat després de la Segona Guerra Mundial, un temps passat, i les segones segueixen sense existir i sense que s'entrevégi cap projecte que vulgui establir-les.

El resultat és que la UE està perdent terreny cada dia que passa. S'està convertint en un actor encara més secundari, en una vella realitat diletant. Els líders europeus estan dissolent l'europeisme i les expectatives creades amb el Tractat de Maastricht el 1992, un any ja molt llunyà. Vint anys després ens trobem amb una clara manca de projecte, de model i de lideratge compartit, en un context de desafecció i amb països emergents que tot apunta que canviaran la correlació de forces internacionals d'aquí pocs anys. No són temps per perdre el temps. Donats el context i les tendències internacionals, Catalunya hauria d'adoptar l'anomenada doctrina Sinatra: establir un projecte i estratègia política *My way*. Cada dia que passa hi ha més raons polítiques, socioeconòmiques i culturals per triar les pròpies dependències a la nostra manera. Com feren en el seu moment els EUA analitzats per Tocqueville.